

Una història no tan recent

Quinze portades, cadascuna representant un any de vida del nostre setmanari, reflecteixen les fluctuacions político-culturals del moment així com també la diversitat d'interessos d'un mitjà que ja presenta una història consolidada.

Què és la portada d'una revista sinó un aparador de l'ànima de la publicació? La primera pàgina sol ser de paper més gruixut que les altres per tal de protegir la resta de la revista. D'una banda, del deteriorament físic causat per la manipulació que en fa el lector, i d'una altra, de la càrrega psicològica provocada per la mirada subjectiva dels lectors des del primer instant en què descobren la publicació al quiosc.

Així, un recorregut per les primeres pàgines d'EL TEMPS ens permetrà comprendre l'evolució de la revista tant des del punt de vista estètic com temàtic, a més de testimoniar els fets de la nostra història recent. En el present article hem decidit reproduir quinze portades; cadascuna representa un any de vida de la nostra revista, un recorregut que ens permetrà recordar els temes candents des del 1984 fins a l'actualitat.

1984: L'any crucial. El 1984 va ser per a l'equip de la revista EL TEMPS un bon any.

Després d'haver fet diverses provatures, d'haver publicat diversos números no venals, com el 0 i el 00, l'equip de la nostra revista es va omplir de valor i va donar a llum un nou mitjà de comunicació en català que es va posar a la venda per primera vegada el 28 de maig.

El nou fill va créixer envoltat d'una sèrie d'esdeveniments històrics entre els quals se situen les notícies sobre els GAL, com l'assassinat a França, el 3 de maig, de l'etarra Jesús Zugarramurdi, acusat per la policia espanyola de participar en l'atemptat contra Carro Blanco. També a França, el dia 15 de maig, van ser alliberats cinc dels set suposats membres dels GAL detinguts el mes anterior.

Enmig d'aquestes notícies sobre terrorisme d'estat, EL TEMPS apareixia per primera vegada als quioscos amb un gran tema de portada sobre les "empreses de seguretat, el negoci de la por". En aquell primer número el nostre col·laborador, l'escriptor Ferran Torrent, explicava el passat obscur

de les empreses de seguretat. Exministres franquistes i militars retirats ocupaven alts càrrecs en els seus consells d'administració, barrejats amb professionals del sector que intentaven donar una bona imatge d'aquestes empreses.

Després de més d'un any d'experiència, el nostre setmanari publicava un document sobre els nazis que continuaven, i potser continuen encara, vius i amagats entre nosaltres. Quaranta anys després de la fi de la Segona Guerra Mundial, segons el caçanazis Simon Wiesenthal, uns 35.000 nazis continuaven lliures arreu del món, entre els quals hi havia el belga Léon Degrelle (mort el 1994) i potser Mengele, que segons fonts israelianes consultades per EL TEMPS en aquell article, no va morir al Brasil l'any 1979, sinó que podria continuar amagat.

Després d'aquest any d'experiència, EL TEMPS assolí ja un fort compromís amb la societat, i una sèrie de lectors ja no es desvincularien mai més d'aquesta cita setmanal amb la revista.

En aquesta pàgina, portades dels anys 1984, 1985, 1986 i 1987. En la pàgina següent, del 1988, 1989, 1990 i 1991.

Responsable d'un imaginari col·lectiu

Al llarg de quinze anys el setmanari EL TEMPS ha assumit l'enorme responsabilitat d'oferir a la cultura catalana una iconografia pròpia, un conjunt d'imatges i un model de composició tipogràfica amb tots els elements propis que determina un particular tarannà visual. Això suposa un veritable repte, ja que es tracta de cobrir l'espai iconogràfic que està assignat a un setmanari d'informació general. En una tasca tan important, EL TEMPS s'ha trobat "sol davant el perill", ja que cap altra iniciativa editorial d'aquestes característiques ha quallat en la premsa catalana de les darreries del segle. Si bé és cert que tant en els primers exemplars que van aparèixer com en les darrers lliuraments als quioscs EL TEMPS ha destacat sempre per una evident densitat de continguts —massa text—, també és veritat que en les seues pàgines hem pogut veure disposicions compositives, gràfics, il·lustracions i fotografies que han anat normalitzant el nostre rebost visual. En aquesta trajectòria que condueix a la normalitat icònica (el sol fet d'existir ja resulta simptomàtic) han intervingut com a responsables gràfics de la revista personatges tan essencials com els dissenyadors Rosa Alberó, Joan Subirats o Domènec Òrrit. Però és el pas per la publicació d'Enric Satué el que més ha marcat la línia gràfica i el gruix de la maquetació, ja que va disposar els mecanismes que la consoliden: la font *times* per al text a tres columnes, contrastat amb titulars "sans serif", els filets d'enquadrament de pàgina o fragment i l'agrupament de fotos en estancs, això sense faltar els logos senyalitzadors i les inversions de determinats textos i titulars.

També Satué va donar forma a la capçalera de portada, després de cinc anys de temptatives diverses. I si les seues portades segmentades, amanides de trets publicitaris i anagrames, potser no encaixaven excessivament en els criteris periodístics, el ben cert és que vistes amb perspectiva històrica resulten atractives i suposadament adequades per a un públic receptiu, fidel i de qualitat amb suficient formació i capacitat per entendre propostes més o menys agosarades. Revisant entre les publicacions de gran repercussió mediàtica que a nivell gràfic s'han aventurat, les experimentacions d'EL TEMPS han seguit la línia de les innovacions que allà pels anys 50 va introduir la revista *Desti-*

no, referència indefugible quan es parla de premsa catalana del segle XX.

L'audiència assaonada i culta d'aquest setmanari s'ha delectat i ha fet pròpies les il·lustracions de Sento Llobell, i s'ha familiaritzat amb les aquarel·les del Gat Invisible, tant a la pàgina de la Gatonera, com als retrats d'entrevistes, o bé il·lustrant els comentaris bioculturals de Martí Domínguez. Un dels factors que ha determinat la part gràfica d'EL TEMPS és sens dubte el fet d'haver normalitzat el seu aspecte tot revisant sistemàticament el que ocorre en la premsa del continent la qual ha estat el referent habitual de les línies temàtiques i de l'aspecte gràfic de la nostra revista.

EL TEMPS ha tingut fills, uns fills que han convivat amb la família amb millor o pitjor fortuna. El més conegut d'aquests fills, i el més reeixit de tots és EL TEMPS Ambiental, un suplement amb disseny propi que no obstant això ens manté dins d'aquesta família gràfica determinada per la revista mare. Però a més hem pogut veure néixer d'altres criatures més o menys periòdiques (EL TEMPS Universitari, el col·leccionable *Pla-Fuster*, *L'Europa de l'euro*, la versió del *Tirant* il·lustrada per Mariscal), o que s'editen esporàdicament aprofitant una avinentesa (l'especial de Sorolla, els cinc anys de l'IVAM) que s'elaboren gràficament des de la mateixa redacció i que contenen una informació visual molt coherent.

No podem oblidar aquí la secció d'entrevistes, determinada per una fotografia a pàgina sencera d'obertura i una sèrie de primers plans de les mans i els objectes més característics del personatge entrevistat. És gràcies a aquest apartat gràfic que ara podem comptar amb un arxiu important de personalitats catalanes i internacionals retratades per fotògrafs que veuen el món com nosaltres, i que ens ajuden a veure la gent a la nostra manera. El repte de crear un imaginari col·lectiu des de la revista EL TEMPS ha estat cobert amb escreix per tota una fauna de grafistes, fotògrafs i il·lustradors que han sabut dotar el periodisme gràfic català i en català d'elements personalitzats i a través dels quals podem identificar ja tres lustres d'imatgeria visual ben nostra.

Ricard Huerta
Universitat de València

Diversitat dels temes. Una vegada superat el costós llançament del nostre setmanari en català, i si intentem distanciar-nos un poc del nostre producte –tasca ben difícil–, les portades d'EL TEMPS reflecteixen una gran varietat de temes: tant de política com de societat, cultura o economia. En aquesta última matèria se centra la revista que hem seleccionat per representar l'any 86. En el número 126 s'analitzava a fons "què i qui finança Banca Catalana". Les ajudes a aquest banc en els àmbits cívic, social i polític no van quedar reflectides en la seua comptabilitat. Tanmateix l'activitat i el suport de Pujol en àmbits del tot diversos van ser ben reals.

Entre les quinze portades seleccionades també hi ha números que reflecteixen temes culturals com el dels 500 anys del *Tirant lo Blanc*, escaigut el 1990, el del primer balanç després d'un mes d'existència de Canal 9-Televisió Valenciana,

en el 1989 o l'emblemàtica entrevista a l'escriptor i assagista Joan Fuster, en el 1987, quan la seva obra *Nosaltres els valencians*, referència imprescindible del nacionalisme al País Valencià, feia vint-i-cinc anys.

Pel que fa al número dels 500 anys del *Tirant*, la revista incloïa un suplement sobre la impremta valenciana, que el 20 de novembre del 1990 celebrava els cinc-cents anys de la primera edició a la ciutat de València del *Tirant lo Blanc*. A més també hi podíem trobar una entrevista molt extensa amb l'historiador de la literatura Martí de Riquer, que feia un recorregut a fons per la novel·la de Martorell, "el millor llibre del món" segons Cervantes.

Tomant a l'actualitat, en el 1989, EL TEMPS feia un primer balanç de Canal 9-Televisió Valenciana amb un mes de vida. Si, en general, els informatius mantenien un nivell de qualitat bastant digne, les

produccions pròpies d'entreteniment es caracteritzaven, ja en aquells moments, per uns resultats més que mediocres. A més, la presència del castellà en aquesta televisió ja era notable des del seu naixement. Aquesta abreujada anàlisi ja preveia l'evolució del que seria més endavant, a finals del segle XX, la televisió pública de tots els valencians.

Per contrarestar aquesta decebadora notícia us proposem el número que reproduïx una interessantíssima entrevista amb l'escriptor Joan Fuster. A més, amb aquest número EL TEMPS complia tres anys de cita ininterrompuda amb els seus lectors. Joan Fuster ens parlava del seu llibre més polèmic, *Nosaltres els valencians*, i de les repercussions socials que ha tingut. En aquesta entrevista, descobríem també el Fuster més íntim.

Si ens aturem ara a comentar les portades que reflecteixen l'actuali-

El disseny de la llum i de l'espai

LES JOIES

Cartier LONGINES

Maurice Lacroix

JAGUAR

LOTUS
QUARTZ

SEIKO

YVES SAINT LAURENT

L'art de viure les joies
La força del disseny

MORA CARBONELL

CASA FUNDADA EN 1914

Correus, 10, 1r. Tel. (96)351 93 35 (4 línies) 46002 València

tat política, la de l'any 1988 presenta amb un gran titular "L'estat de la nació". Mentre el president del govern espanyol d'aleshores, Felipe Gonzalez, compareixia davant el Congrés per explicar com veia la situació de l'estat espanyol, EL TEMPS oferia una aproximació plural i heterogènia a la situació en què es trobava la nostra nació.

Obrint-se a Europa i al món, i coincidint amb els seus deu anys de publicació, EL TEMPS revisa-

va la fi del poder soviètic. El 9 de novembre del 1994 feia cinc anys de la caiguda del mur de Berlín, símbol màxim de l'esfondrament dels règims de l'est d'Europa. La nostra revista publicava una crònica d'aquells dies, un balanç dels canvis i reproduïa la narració de la periodista txeca Tereza Brdeckova, que explicava la història dels darrers cinc anys del setmanari *Respekt*, un document que oferia molts elements per a la reflexió sobre els canvis de l'est d'Europa.

El 20 de novembre del 1995, EL TEMPS dedicava la seua portada a l'Islam. A finals d'aquest mes Barcelona acollia la Conferència Euromediterrània, i la nostra revista aprofitava l'avinentsa per confeccionar un ampli i rigorós informe sobre els conflictes als països islàmics.

Els temes de societat tampoc no han mancat mai a EL TEMPS, i per això, les portades d'alguns anys estan representades per temes com el diable ("Lucifer on line"),

Algunes portades dels anys següents. 1992, 1993, 1994 i 1995.

MENUTS

ROBA DE NANOS

JOAN D'ÀUSTRIA, 13
TEL. 351 40 61 - 46002 VALÈNCIA

NOU CENTRE - LOCAL 177 - PIUS XII, 2
TEL. 340 01 01 - 46009 VALÈNCIA

Els últims anys, les portades han mantingut la mateixa línia estètica. Tres exemples de 1996, 1997 i 1998, respectivament.

la nova generació de dones a Hollywood, la polèmica sobre l'homosexualitat i la genètica o l'anàlisi dels problemes d'"un poble a la deriva" com és el poble gitano.

Coincidint amb el número 666, EL TEMPS va analitzar la presència de Satanàs en tots els camps de la cultura. Emfasitzava sobretot la presència del satanisme en Internet, una presència que demostra la

manca de control de la informació que accedeix a la Xarxa.

La portada triada per representar l'any 1993 reflecteix un canvi important en la indústria cinematogràfica americana. A Hollywood, les dones comencaven a tenir un paper important: actrius que tallaven el bacallà als rodatges, directores que aconseguien els premis importants, productores que situaven les seues pel·lícules al

capdamunt dels films de més recaptació, etc.

Un tema ben distint és el que s'anализava en la revista del 6 d'abril del 1992. L'homosexualitat tornava a ser polèmica. Als Estats Units, els investigadors LeVay i l'equip de Richard Pillard i Michael Bailey tractaven de demostrar que l'homosexualitat té un origen genètic, tesi que els enfrontava als col·lectius d'homosexuals.

Parlant de col·lectius, fa tres anys EL TEMPS dedicava una portada als gitanos. Aquest grup representa la minoria ètnica més important d'Europa, un poble que encara viu definit per la providència. Els gitanos es mouen sacsejats entre la tradició i l'era Internet. El dossier analitzava per què els gitanos es troben davant d'un futur que no els rep amb els braços oberts.

L'ecologia ha estat de sempre per a la nostra revista un aspecte de gran transcendència. És per això que ara fa quatre anys, es va consolidar la iniciativa de publicar el suplement mensual EL TEMPS Ambiental. Aprofitant que s'acaba de publicar aquest mes de maig el número 41, el mensual ha augmentat de 16 a 36 pàgines i gairebé s'ha consolidat com una revista a banda d'EL TEMPS, més que no pas com un suplement. Dirigit per Ramon Folch, EL TEMPS Ambiental pretén sensibilitzar i conscienciar la societat sobre la necessitat de treballar per la qualitat ambiental del nostre entorn.

Prova de la sensibilitat del nostre setmanari per aquests temes és la portada que va dedicar a l'ecologia l'any 1991, abans de començar a publicar EL TEMPS Ambiental. En aquest número s'explicava, en boca del científic Miquel Ballester, una autoritat en climatologia, que les notícies catastrofistes publicades en certs mitjans exageraven moltíssim el problema.

Amb la revisió de les quinze portades gosem destacar l'eclecticisme de la nostra revista, una publicació que no solament parla de política o cultura, sinó que es preocupa per tots els aspectes de la nostra societat i del món on vivim.

Laia Climent

FUNDACIÓ
Caixa de Sabadell

ELS EDIFICIS DE LA CAIXA D'ESTALVIS DE SABADELL

Una mostra del
Modernisme català

La Fundació Caixa de Sabadell posa a la vostra disposició el servei gratuït de visites comentades als edificis modernistes de la Caixa de Sabadell:

L'Edifici Central de la
Caixa de Sabadell,
carrer de Gràcia, 17, Sabadell.

L'antiga Escola Industrial d'Arts
i Oficis, seu de l'Obra Social
i la Biblioteca Central de
la Caixa de Sabadell,
carrer d'en Font, 1-25, Sabadell.

Visites comentades:

Cada últim diumenge de mes,
a les 12 del migdia,
Carrer de Gràcia, 17, Sabadell.

Visites per a grups i col·lectius:
Concertar hora al telèfon 609 737 688

A/e: fundacio@caixasabadell.org